

FÅ DRENGE AF IKKE-VESTLIG HERKOMST FÅR EN ERHVERVSUDDANNELSE

Udarbejdet af
Kristian Thor Jakobsen, underdirektør og cheføkonom

April 2024

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusioner	8
Implikationer	10
Optag på eud blandt unge af ikke-vestlig herkomst halter efter	12
Mange unge af ikke-vestlig herkomst på Fyn og i Nord- og Østjylland starter på eud	14
Vvs-teknik og social- og sundhedsuddannelsen tiltrækker drenge af ikke-vestlig herkomst	16
Frafaldet er størst blandt unge af ikke-vestlig herkomst	20
Omkring hver sjette ung af ikke-vestlig herkomst starter i skoleoplæring på eud-hovedforløbene	22
Få uddannelser har et større frafald blandt unge af dansk herkomst sammenlignet med unge af ikke-vestlig herkomst	24
Data og metode	28
Litteraturliste	32
Bilag	34

01

Baggrund

Baggrund

Uddannelse udgør en vigtig del af unges fremtidige tilknytning til arbejdsmarkedet. Alligevel står en betydelig del af de unge uden en formel uddannelse med omkring 45.000 unge under 25 år, der står uden job og uddannelse (Børne- og Undervisningsministeriet, 2023a). Dette har bl.a. ført til, at Reformkommissionen har anbefalet at se på, hvordan der kan blive etableret nye veje gennem uddannelsessystemet for udsatte unge (Reformkommissionen, 2023).

Vi ved samtidig, at særligt erhvervsuddannelser (eud) ser ud til at spille en vigtig rolle, når det kommer til uddannelse blandt unge i risiko for at ende uden uddannelse (DEA, 2024). Fx ser det ud til, at social- og sundhedsuddannelser i særlig grad tiltrækker piger fra den risikogruppe. Derfor er det også bekymrende, at eud fortsat kæmper med en lille søgning blandt unge, der kommer direkte fra grundskolen. I 2022 søgte 20,0 pct. af de unge en eud direkte efter 9. eller 10. kl., mens det i 2023 var faldet til 19,4 pct. (Børne- og Undervisningsministeriet, 2023b).

En gruppe af unge, der er underrepræsenterede på eud, er unge af ikke-vestlig herkomst. 31 pct. af danske unge opvokset i en lavindkomstfamilie har en eud ti år efter 9. kl., mens det kun gælder for omkring 17 pct. af ikke-vestlige unge opvokset i lignende familier (DEA, 2020). Og det er ikke, fordi unge af ikke-vestlig herkomst ellers er stærkt underrepræsenterede i uddannelsessystemet, hvis der bliver taget højde for deres sociale baggrund. Andelen af drenge af ikke-vestlig herkomst, der har fuldført en videregående uddannelse senest ti år efter 9. kl., er fx større end andelen af drenge af dansk herkomst, når vi sammenligner unge af forældre med samme indkomstniveau.

Derfor fokuserer denne analyse på unge af ikke-vestlig herkomst på eud og særligt på drengene. I det meste af analysen er fokus rettet på efterkommere, dvs. unge af ikke-vestlig herkomst, der er født i Danmark. Det gør vi for at undgå, at forskellene mellem de unge af henholdsvis dansk og ikke-vestlig herkomst ikke er drevet af, at de unge af ikke-vestlig herkomst først er kommet til Danmark senere i deres barndom eller ungdom og derfor fx ikke har gået lige så lang tid i en dansk grundskole.

Første del af analysen drejer sig om optaget på eud blandt unge af ikke-vestlig herkomst. Fx hvor i landet flest fra denne gruppe starter på en eud, og hvilke mere specifikke uddannelser der tiltrækker unge, og særligt drenge, af ikke-vestlig herkomst.

Anden del af analysen vender blikket mod frafald blandt de unge, der starter på eud. Her inkluderer vi både de helt unge og de lidt ældre og ser både på frafaldet generelt og også mere specifikt på hovedforløbene.

02

Hovedkonklusion

Hovedkonklusioner

- Andelen af unge af ikke-vestlig herkomst – 16 pct. – der starter på en eud senest to år efter 9. kl., er mindre end andelen af unge af dansk herkomst – 21 pct. Dette er særligt drevet af en mindre andel drenge af ikke-vestlig herkomst, der vælger starte på en eud efter grundskolen. Andelen af drenge af henholdsvis dansk og ikke-vestlig herkomst, der startede på eud, lå næsten ens for knap ti år siden.
- Andelen af unge af ikke-vestlig herkomst på eud ligger væsentligt højere end forventet – mindst 4 procentpoint – over det forventede niveau i en række øst- og nordjyske kommuner, Omvendt er samtlige vestsjællandske kommuner karakteriseret ved, at andelen af efterkommere, der starter på eud efter grundskolen, ligger noget under det forventede niveau.
- Andelen af drenge af ikke-vestlig herkomst varierer en del på tværs af de 15 hovedforløb med flest drenge. Social- og sundhedsuddannelsen er uddannelsen med den største andel – 32 pct. – efterfulgt af vvs-uddannelsen. Omvendt har den klart største uddannelse, når det kommer til antallet af drenge – tømrerud-dannelsen – relativt få drenge af ikke-vestlig herkomst – 5 pct. Det er kun henholdsvis landbrugs- og sme-deuddannelserne, der har mindre andele af drenge af ikke-vestlig herkomst blandt de uddannelser med mere end 1.000 drenge, der er startet mellem 2020 og 2022.
- Blandt 15-17-årige af ikke-vestlig herkomst, der starter på eud, har omkring 40-45 pct. enten fuldført eller er stadig i gang fem år efter start. Dvs. at over halvdelen er faldet fra. Omkring to ud af tre 15-17-årige af dansk herkomst har på samme måde fuldført eller er stadig i gang fem år efter start.
- Lige knap to ud tre danske drenge, der starter på eud, har enten fuldført eller er stadig i gang fem år efter, mens andelen blandt drenge af ikke-vestlig herkomst har ligget omkring 30 pct. frem til de seneste årgange, hvor andelen er steget til 40 pct. Frafaldet blandt drenge af ikke-vestlig herkomst er altså mere end 70 pct. større sammenlignet med danske drenge.
- Frafaldet på langt de fleste hovedforløb er også større blandt unge af ikke-vestlig herkomst. Der er dog enkelte uddannelser, fx karosseriuddannelsen og tandklinikassistenter, hvor andelen af unge af ikke-vestlig herkomst, der fuldfører uddannelsen, er større end forventet, mens andelen blandt unge af dansk herkomst ligger lavere end forventet.

03

Implikationer

Implikationer

Der er et tydeligt potentiale i at få flere unge, og særligt drenge, af ikke-vestlig herkomst til at tage en eud. Alene at få andelen af drenge af ikke-vestlig herkomst til i lige så høj grad at starte på og fuldføre en eud som drenge af dansk herkomst vil alt andet lige også øge andelen af fx 25-årige, der har eller er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Og givet optaget på eud blandt drenge af ikke-vestlig herkomst tidligere lå på niveau med optaget blandt danske drenge, virker det også som en realistisk målsætning at have. Og på den baggrund er det oplagt at se på de kommuner, fx de østjyske kommuner rundt om Aarhus, der har en større andel af unge af ikke-vestlig herkomst, der starter på eud, end forventet.

Samtidig formår uddannelserne inden for fx vvs-teknik, murer og de pædagogiske uddannelser at tiltrække en væsentlig andel af drenge af ikke-vestlig herkomst sammenlignet med mange af de andre større eud. Så spørgsmålet er her, hvorfor netop disse uddannelser ser til ud at tiltrække netop denne gruppe af drenge, og er der noget, som kan inspirere andre eud til at opnå det samme?

Frafaldet blandt unge af ikke-vestlig herkomst er også en særskilt udfordring, da væsentligt flere af de unge fra denne gruppe falder fra deres påbegyndte eud. Så ikke nok med at der er relativt få unge af ikke-vestlig herkomst, der starter på eud – dem, der starter, falder også i højere grad fra end danske unge.

Der er dog en vis tendens til, at frafaldet blandt unge af henholdsvis ikke-vestlig og dansk herkomst udvikler sig ens over tid. Dog ud fra forskellige niveauer. Så uddannelserne, hvor færre danske unge end forventet falder fra, har også typisk et mindre frafald blandt unge af ikke-vestlig herkomst. Der er dog få undtagelser som fx karroseri- og tandklinikassistentsuddannelserne, hvor væsentligt færre unge af ikke-vestlig herkomst falder fra sammenlignet med danske unge.

Andelen af unge, særligt drenge, af ikke-vestlig herkomst, der starter deres hovedforløb via skoleopklæring, er også væsentligt større end for drenge af dansk herkomst. Og dette kan være en medvirkende årsag til det større frafald blandt drenge af ikke-vestlig herkomst. Vi kan i hvert fald se, at langt færre fra denne gruppe rent faktisk ser ud til at fuldføre et hovedforløb startet på den måde.

04

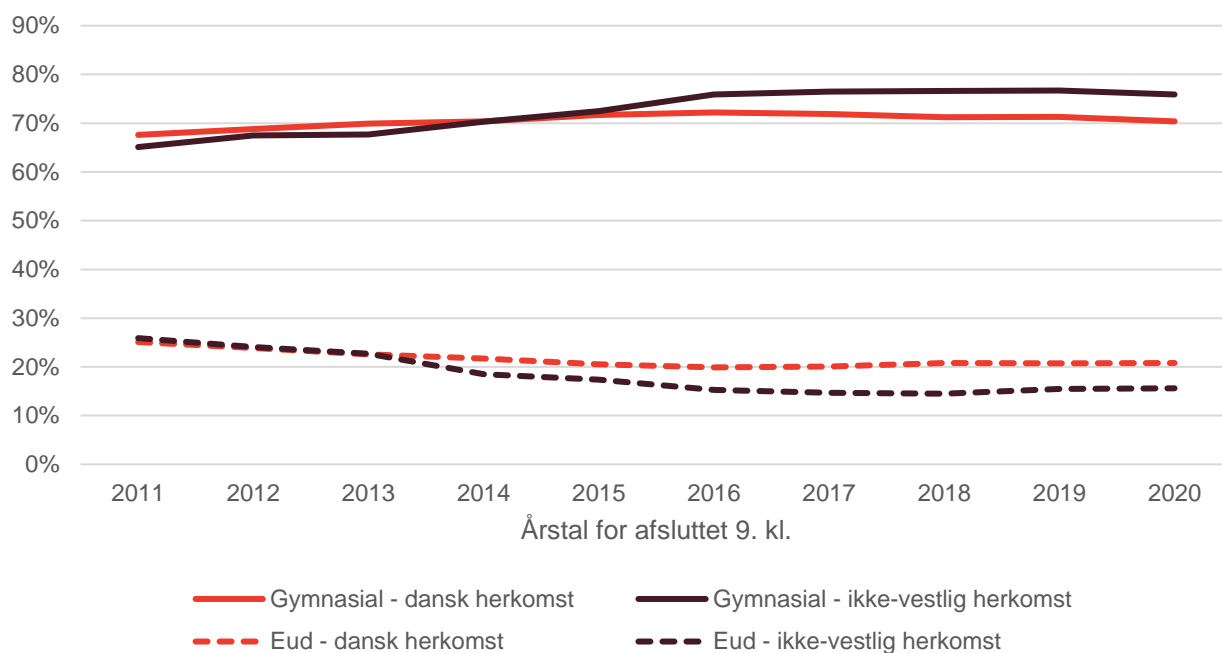
Optag på eud blandt unge af ikke-vestlig herkomst halter efter

Optag på eud blandt unge af ikke-vestlig herkomst halter efter

Andelen af unge af ikke-vestlig herkomst, der starter på eud som deres første ungdomsuddannelse efter grundskolen, ligger en smule lavere sammenlignet med unge af dansk herkomst, jf. Figur 1. Blandt unge, der afsluttede grundskolen i 2020, startede 16 pct. af unge af ikke-vestlig herkomst på en eud, mens det samme gjorde sig gældende for 21 pct. af unge af dansk herkomst. Denne forskel er opstået over de seneste fem-tyv år.

Forskellen i andelen af unge, der starter på eud efter grundskolen, bliver modsvaret af en større andel af unge af ikke-vestlig herkomst, der vælger at starte på en gymnasial uddannelse efter grundskolen. Og dette er til trods for, at unge af ikke-vestlig herkomst i udgangspunktet afslutter 9. kl. med et lavere karaktersnit (Kraka, 2023).

Figur 1 // Andel af unge, der starter på en ungdomsuddannelse senest to år efter 9. kl., opdelt efter herkomst

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

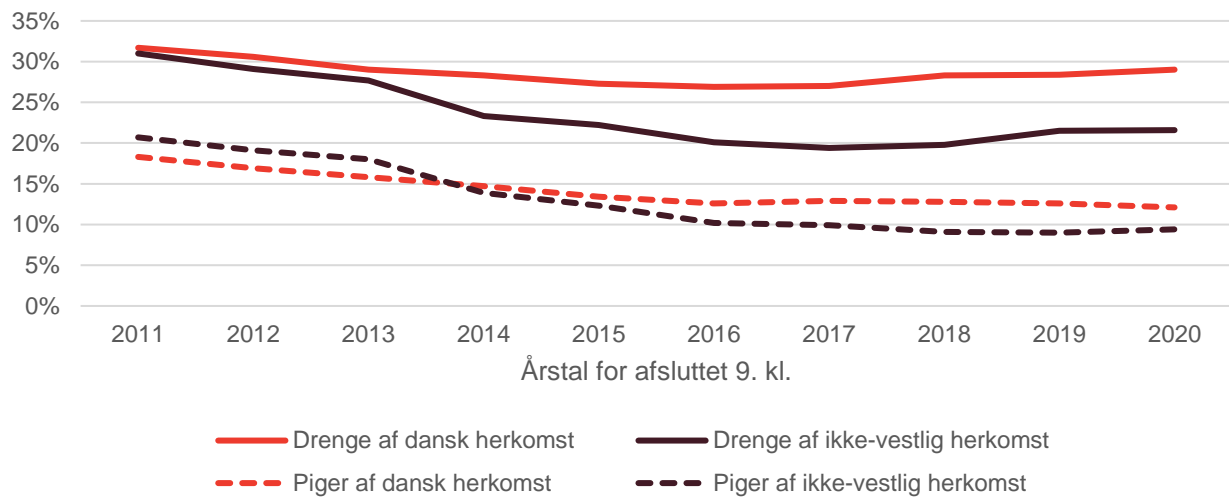
Anm.: Der indgår kun unge, der er født i Danmark.

Og det er særligt drenge af ikke-vestlig herkomst, der ift. drenge af dansk herkomst ikke vælger at starte på eud, jf. Figur 2. 22 pct. af af de drenge af ikke-vestlig herkomst, der afsluttede 9. kl. i 2020, startede på eud som deres første ungdomsuddannelse, mens 29 pct. af drengene af dansk herkomst gjorde det samme. Altså en forskel på 7 procentpoint. Blandt pigerne ligger den samme forskel på 2-3 procentpoint.

Det er samtidig også tydeligt, at det særligt er drengenes ændrede valg, der gør, at forskellen i andelen af unge, der vælger at starte på eud, har ændret sig over de seneste ti år, når vi sammenligner unge af henholdsvis dansk og ikke-vestlig herkomst. For den årgang, der afsluttede grundskolen i 2011, var det således lige knap hver tredje dreng, der starter på eud efter grundskolen, uanset herkomst. Og mens

andelen blandt danske drenge faldt en smule for de næste årgange, faldt den relativt markant for drenge af ikke-vestlig herkomst, særligt for årgangene fra 2014 til 2016.¹

Figur 2 // Andel af unge, der starter på eud senest to år efter 9. kl., opdelt efter herkomst og køn

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

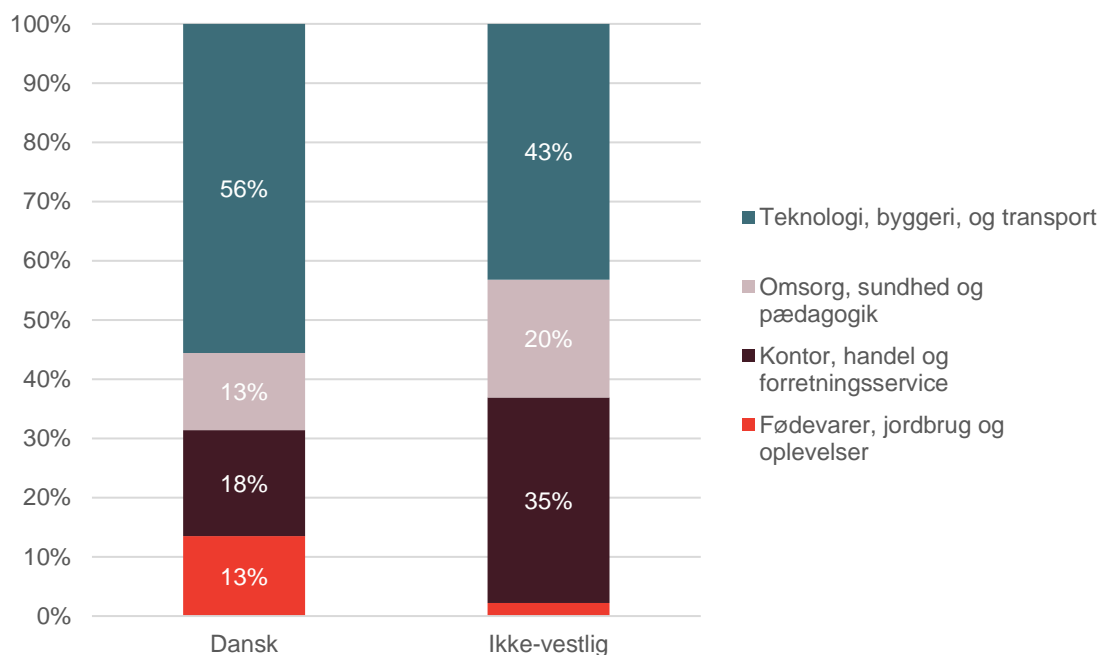
Anm.: Der indgår kun unge, der er født i Danmark.

Der er også forskel på, hvilket fagområde de unge starter på, når de starter på eud efter grundskolen, alt efter om de er af dansk eller ikke-vestlig herkomst, jf. Figur 3. Stort set ingen unge af ikke-vestlig herkomst starter på en uddannelse inden for fødevarer, jordbrug og oplevelser, mens omkring hver ottende af dansk herkomst starter her. Omvendt starter mere end hver tredje unge af ikke-vestlig herkomst inden for kontor, handel og forretningsservice, mens kun knap hvert femte ung af dansk herkomst gør det samme.

En del af forskellen i valg af fagområde mellem unge af henholdsvis dansk og ikke-vestlig herkomst er drevet af den lille andel af drenge af ikke-vestlig herkomst, der generelt starter på eud. Det fører til, at der er relativt færre unge af ikke-vestlig herkomst, der starter inden for teknologi, byggeri og transport, der overordnet set har en klar overvægt af drenge på uddannelserne.

¹ Andelen af unge, der starter på eud, er også markant mindre blandt unge af ikke-vestlig herkomst, hvis vi kun ser på unge, der fik et karaktersnit på mindre end 5 ved 9. kl. afgangseksamen i dansk og matematik. Der er samtidig også forskel i andelen, hvis vi opdeler unge af ikke-vestlig herkomst efter oprindelsesområde, men tendenserne ift. udviklingen over tid er relativt ens (se bilaget).

Figur 3 // Andel af unge, der starter på de fire fagområder på eud, opdelt efter herkomst

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der indgår kun unge, der er født i Danmark. Inkluderer kun unge, der afsluttede 9. kl. i 2018-2020.

Mange unge af ikke-vestlig herkomst på Fyn og i Nord- og Østjylland starter på eud

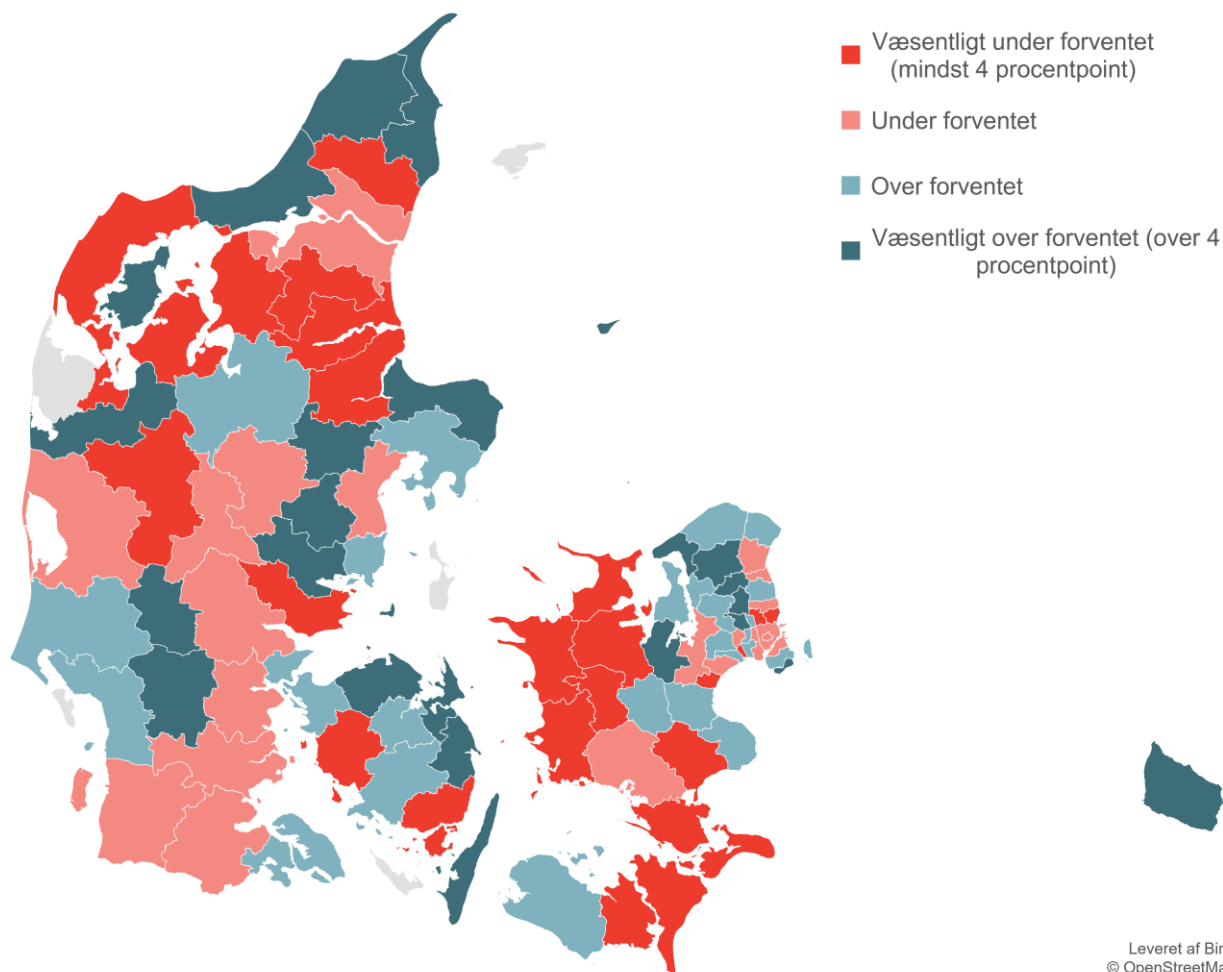
Andelen af unge efterkommere af ikke-vestlig herkomst, der starter på eud efter grundskolen, varierer en del fra kommune til kommune fra meget få eller slet ingen i Vesthimmerlands, Solrød, Assens og Gentofte Kommune til mere end hver fjerde i fx Furesø, Holstebro og Morsø Kommune (se bilaget).

Unge og særligt deres forældres karakteristika varierer dog en del, når vi sammenligner dem på tværs af kommunerne, fx ift. forældres indkomst- og uddannelsesniveau eller de unges karaktersnit fra grundskolen. Vi tager derfor højde for disse forskelle ved at estimere den forventede andel af unge efterkommere, der skal starte på eud i en given kommune, givet baggrundskarakteristika for de unge og deres forældre (se "Data og metode"). Denne forventede andel holder vi så op imod den faktiske andel af unge efterkommere, der starter på eud, for at identificere de kommuner, der klarer sig henholdsvis bedre og dårligere end forventet.

Når vi gør dette, er der fx en række østjyske kommuner, hvor den faktisk andel ligger væsentligt – mindst 4 procentpoint – over det forventede niveau, jf. Figur 4. Omvendt er fx samtlige vestsjællandske kommuner karakteriseret ved, at andelen af efterkommere, der starter på eud efter grundskolen, ligger noget under det forventede niveau.

Overordnet set er der ikke et helt tydeligt geografisk mønster, da der er nabokommuner på tværs af stort set hele landet, hvor den ene kommune klarer sig relativt godt, mens nabokommunen klarer sig relativt dårligt.

Figur 4 // Forskel mellem forventet og faktisk andel af unge efterkommere af ikke-vestlig herkomst, der starter på eud senest to år efter 9. kl.

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

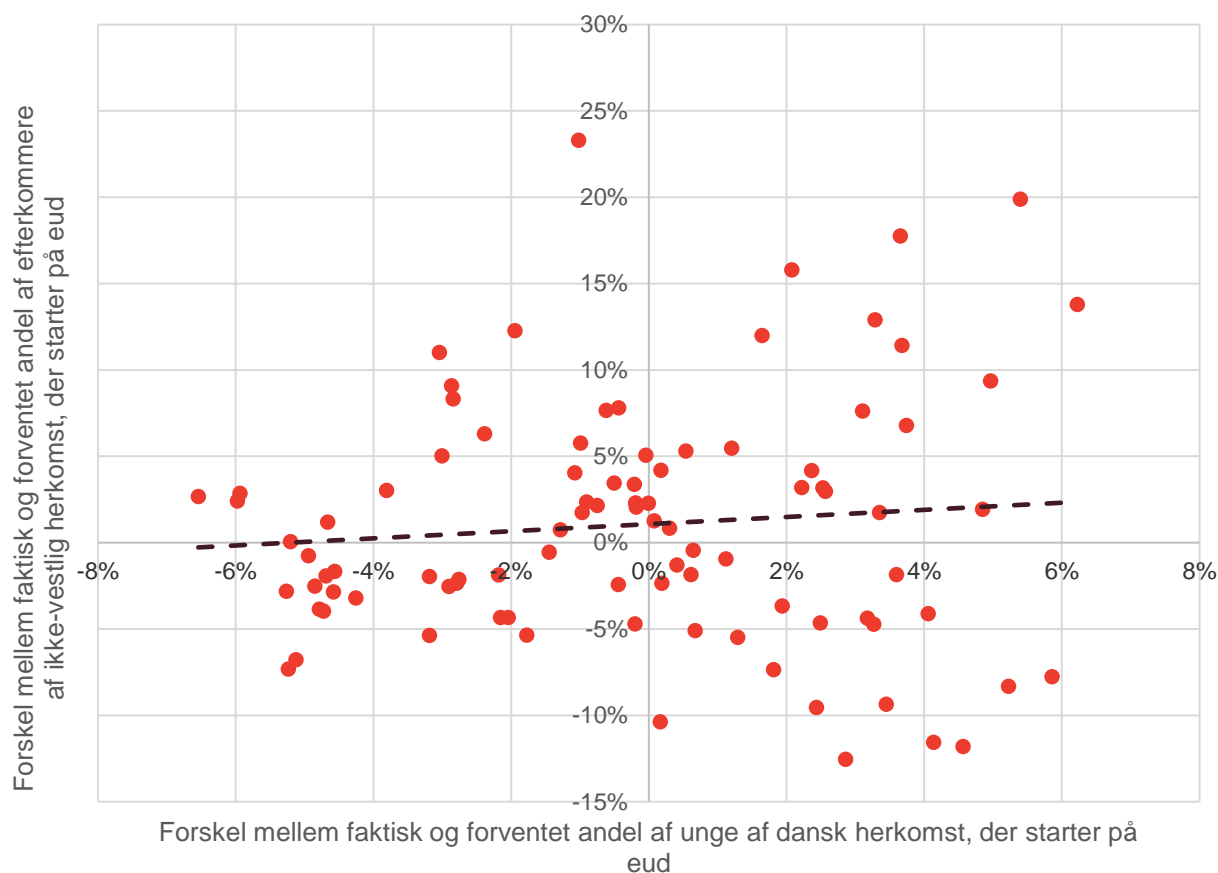
Anm.: De grå kommuner har for få observationer til at indgå. Der indgår kun unge, der er født i Danmark. Inkluderer kun unge, der afsluttede 9. kl. i 2018-2020.

Der er samtidig ikke en tæt sammenhæng mellem kommuner, der har en større andel af efterkommere, der starter på eud, end forventet, og andelen af danske unge, der også starter på eud, jf. Figur 5. Så det er altså ikke sådan, at kommuner, der fx har en relativt stor andel af danske unge, der starter på eud, også har en stor andel af efterkommere, der vælger det samme.

På den ene side har vi kommuner som Kerteminde, Morsø og Nordfyns, hvor andelen af både danske unge og efterkommere af ikke-vestlig herkomst, der starter på eud, er væsentligt større end forventet. Omvendt har vi kommuner som Vesthimmerlands, Rebild og Assens, hvor andelen af danske unge, der starter på eud, er væsentligt større end forventet, men hvor andelen af unge efterkommere, der gør det samme, ligger væsentligt lavere end forventet.

Endelig er der kommuner som Dragør, Hillerød og Frederikshavn, hvor andelen af efterkommere på eud er noget større end forventet, men hvor det kniber med at få danske unge til at starte på eud i samme grad som forventet.

Figur 5 // Kommunale forskelle mellem faktisk og forventet andel af unge, der starter på eud, opdelt efter herkomst

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

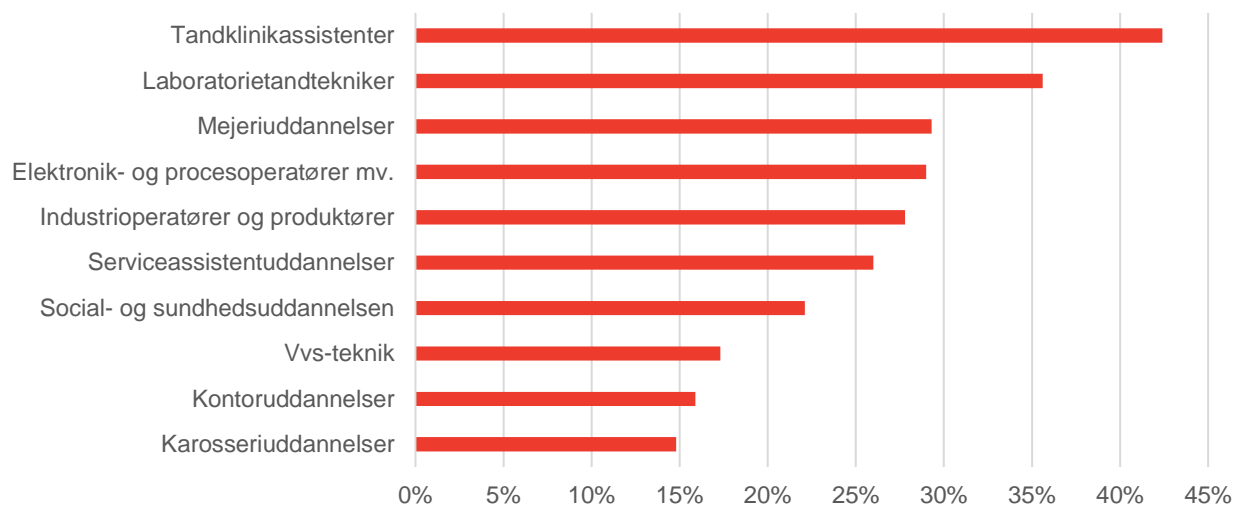
Anm.: Der indgår kun unge, der er født i Danmark. Inkluderer kun unge, der afsluttede 9. kl. i 2018-2020.

Vvs-teknik og social- og sundhedsuddannelsen tiltrækker drenge af ikke-vestlig herkomst

Over hver tredje unge, der starter på et hovedforløb som tandklinikassistent og laboratorietandtekniker er af ikke-vestlig herkomst, jf. Figur 6.² Den uddannelse inden for teknologi, byggeri og transport med den største andel af unge af ikke-vestlig herkomst er elektronik- og procesoperatøruddannelsen med 29 pct., mens kontoruddannelserne med 16 pct. er den største inden for kontor, handel og forretningservice.

² Når vi ser på de enkelte hovedforløb, ser vi på alle unge af ikke-vestlig herkomst, uanset om de er født i Danmark eller ej, for at sikre nok observationer, når vi ser på enkelte hovedforløb.

Figur 6 // Andel af unge af ikke-vestlig herkomst på hovedforløb, fordelt efter uddannelse

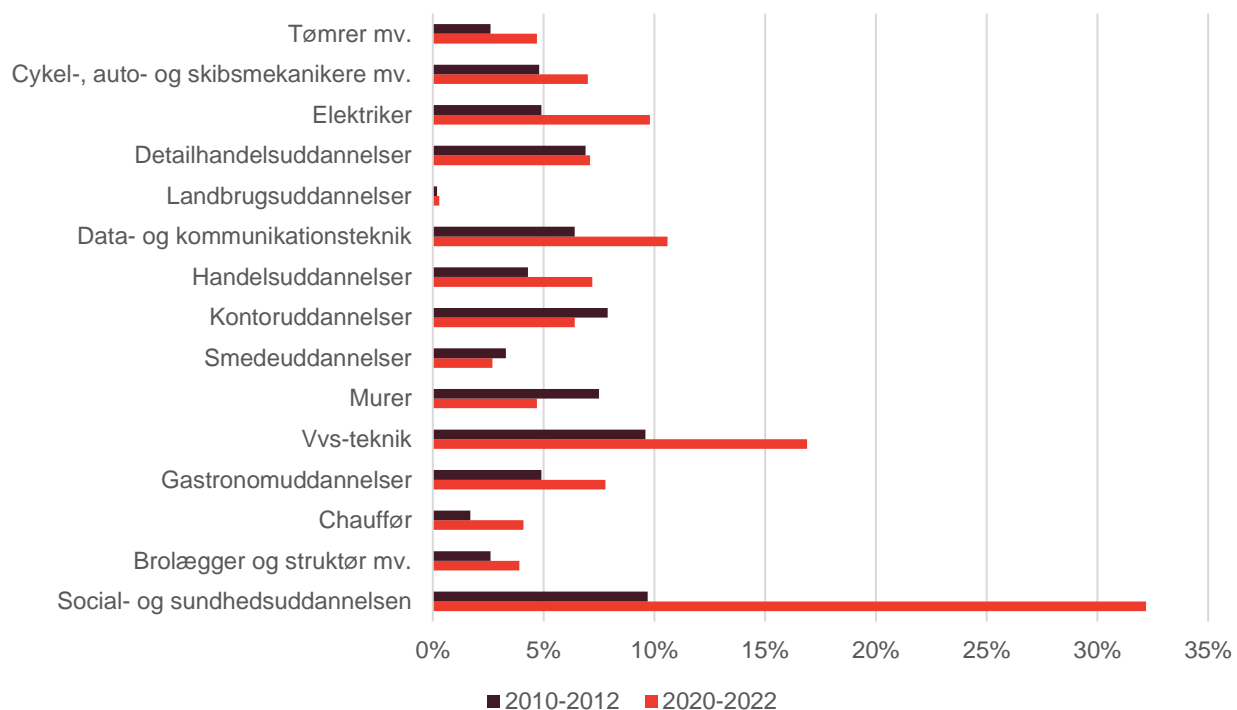

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Inkluderer alle personer under 26 år af dansk eller ikke-vestlig herkomst, der er startet på et hovedforløb i 2020-2022.

Andelen af drenge af ikke-vestlig herkomst varierer en del på tværs af de 15 hovedforløb med flest drenge, jf. Figur 7. Social- og sundhedsuddannelsen er uddannelsen med den største andel – 32 pct. – efterfulgt af vvs-uddannelsen. Omvendt har den klart største uddannelse, når det kommer til antallet af drenge – tømreruddannelsen – relativt få drenge af ikke-vestlig herkomst – 5 pct. Det er kun henholdsvis landbrugs- og smedeuddannelserne, der har mindre andele af drenge af ikke-vestlig herkomst blandt de uddannelser med mere end 1.000 drenge, der er startet mellem 2020 og 2022.

Figur 7 // Andel af drenge af ikke-vestlig herkomst på de 15 hovedforløb med flest drenge sorteret efter antallet af drenge på den enkelte uddannelse. Opdelt efter startår.

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Inkluderer alle personer under 26 år af dansk eller ikke-vestlig herkomst. Uddannelserne er rangeret efter antallet af mænd under 26 år, der er startet på uddannelserne i 2020-2022.

05

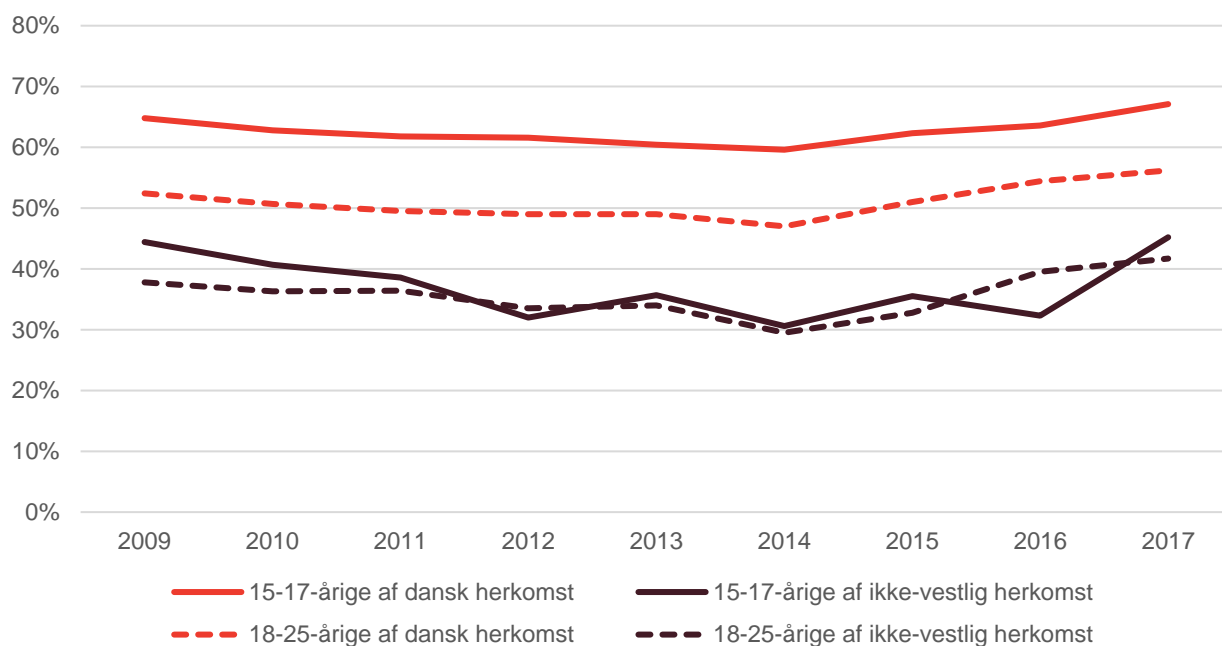
Frafaldet er størst blandt unge af ikke-vestlig herkomst

Frafaldet er størst blandt unge af ikke-vestlig herkomst

Andelen af unge, der starter på eud, er altså betragteligt mindre blandt unge af ikke-vestlig herkomst, særligt for drengene. Samtidig er andelen af unge, der faktisk fuldfører en eud, blandt dem, der starter, også væsentligt mindre for unge af ikke-vestlig herkomst, jf. Figur 8. Blandt 15-17-årige af ikke-vestlig herkomst, der starter på eud, har omkring 40-45 pct. enten fuldført eller er stadig i gang fem år efter start. Dvs. at over halvdelen er faldet fra. Andelen, der har fuldført eller stadig er i gang, ligger på ca. 65 pct. for 15-17-årige af dansk herkomst.

Frafaldet blandt unge af ikke-vestlig herkomst har været helt oppe på mere to ud af tre unge, og modsat for danske unge er der stort set ingen forskel i frafaldet, hvis vi sammenligner de helt unge af ikke-vestlig herkomst med den lidt ældre kategori, dvs. dem, der er 18-25 år ved start på eud.

Figur 8 // Andel, der fuldfører eller stadig er i gang med en eud fem år efter start på grundforløb, opdelt efter alder og herkomst

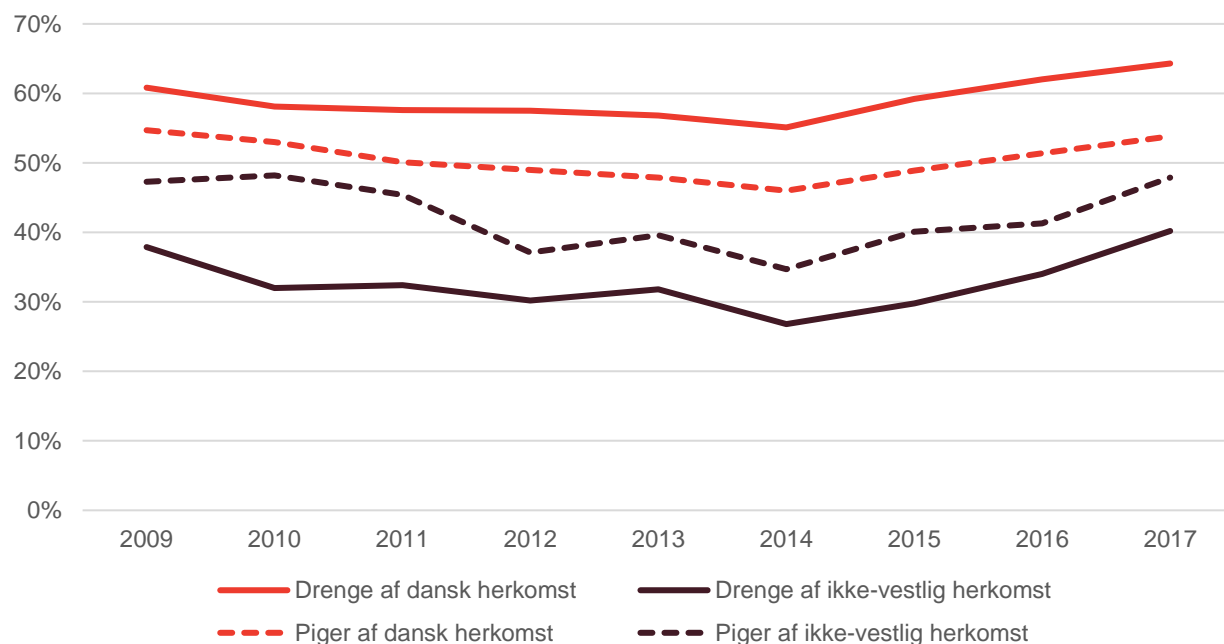
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der indgår kun unge, der er født i Danmark.

Frafaldet er også markant større blandt unge af ikke-vestlig herkomst sammenlignet med danske unge, særligt blandt drengene, jf. Figur 9. Lige knap to ud tre danske drenge, der starter på eud, har enten fuldført eller er stadig i gang fem år efter, mens andelen blandt drenge af ikke-vestlig herkomst har ligget omkring 30 pct. frem til de seneste årgange, hvor andelen er steget til 40 pct. Frafaldet blandt drenge af ikke-vestlig herkomst er altså mere end 70 pct. større sammenlignet med danske drenge.

Det er samtidig værd at bemærke, at andelen, der fuldfører eller stadig er i gang fem år efter, har været stigende på tværs af alle grupper siden 2014, hvilket er sammenfaldende med elever, der er startet på eud efter den seneste reform.

Figur 9 // Andel af 15-25-årige, der fuldfører eller stadig er i gang med en eud fem år efter start på grundforløb, opdelt efter køn og herkomst

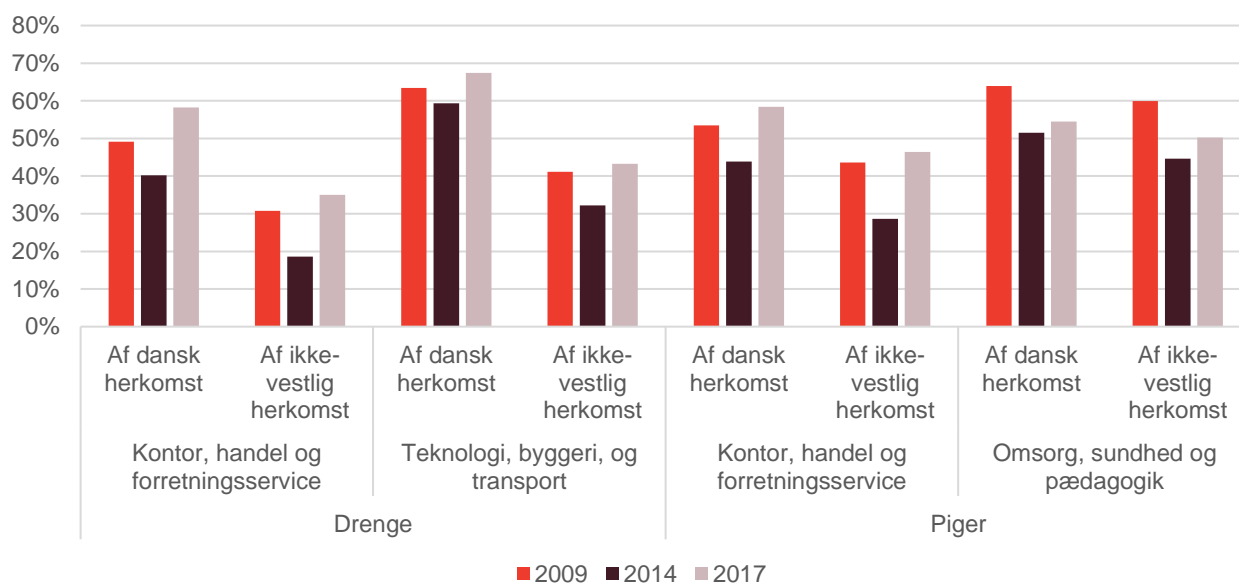
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der indgår kun unge, der er født i Danmark.

Drenge af ikke-vestlig herkomst falder også fra i højere grad end drenge af dansk herkomst inden for de største hovedområder, jf. Figur 10. Næsten to ud af tre drenge af ikke-vestlig herkomst falder i dag fra deres uddannelse inden for kontor, handel og forretningsservice sammenlignet med kun godt 40 pct. for drenge af dansk herkomst. Det samme gør sig også gældende inden for teknologi, byggeri og transport, hvor frafaldet er på 57 og 33 pct. for drenge af henholdsvis ikke-vestlig og dansk herkomst.

Forskellene i frafald blandt pigerne inden for de største hovedområder er væsentligt mindre, hvor især frafaldet inden for omsorg, sundhed og pædagogik ligger relativt ens – 50 og 45 pct. – blandt piger af henholdsvis ikke-vestlig og dansk herkomst.

Figur 10 // Andel, der fuldfører eller stadig er i gang med en eud fem år efter start på grundforløb, opdelt efter alder, herkomst og hovedområde

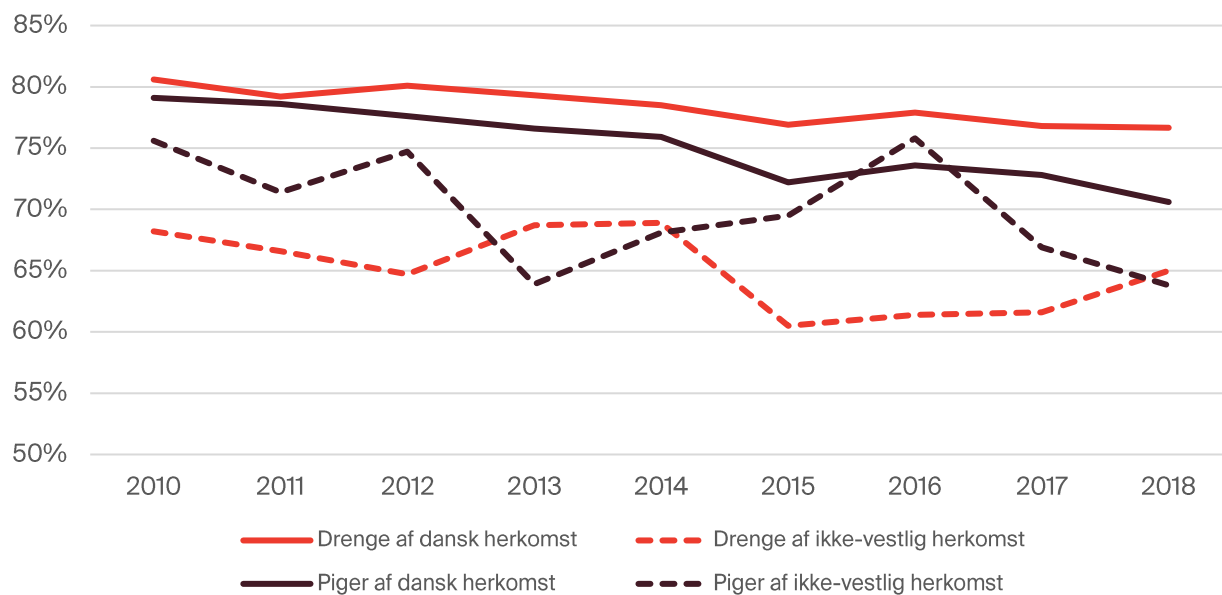
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der indgår kun unge, der er født i Danmark.

Omkring hver sjette ung af ikke-vestlig herkomst starter i skoleoplæring på eud-hovedforløbene

Omkring hver tredje dreng af ikke-vestlig herkomst, der starter på et hovedforløb, falder fra igen, jf. Figur 11. Andelen blandt drenge af dansk herkomst er knap hver fjerde. Så selv blandt de unge, der er relativt langt henne i en eud, er der altså et betydeligt frafald blandt drenge af ikke-vestlig herkomst. Og det samme gør sig til dels også gældende for pigerne af ikke-vestlig herkomst. Her er der dog betydelig større variation fra årgang til årgang.

Figur 11 // Andelen af unge, der fuldfører et påbegyndt hovedforløb inden for fire år, opdelt efter køn og herkomst

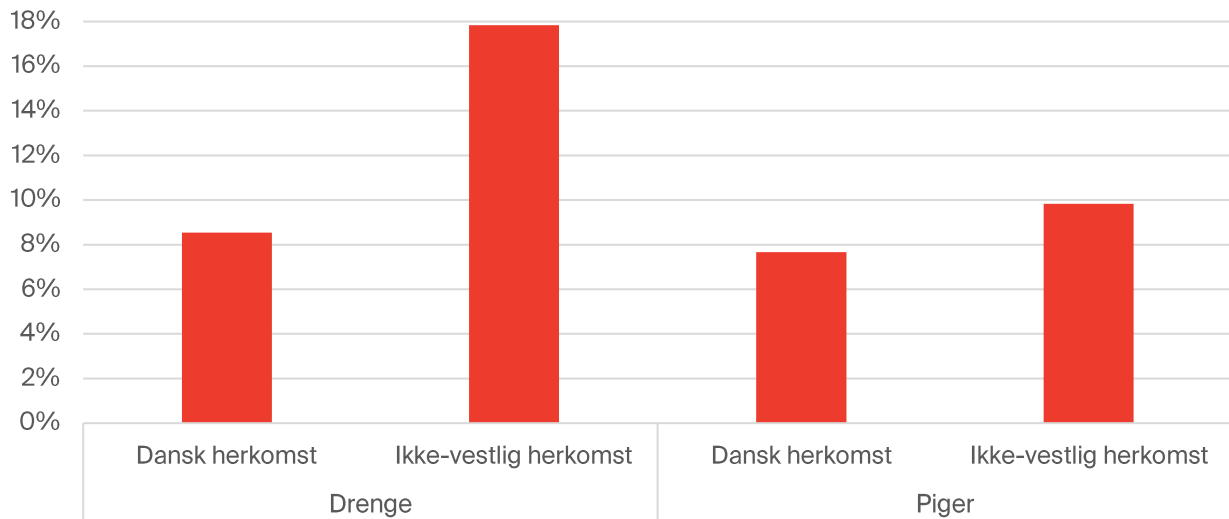
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Personer, der stadig er i gang med eller har fuldført deres hovedforløb fire år efter start, er frasorteret.

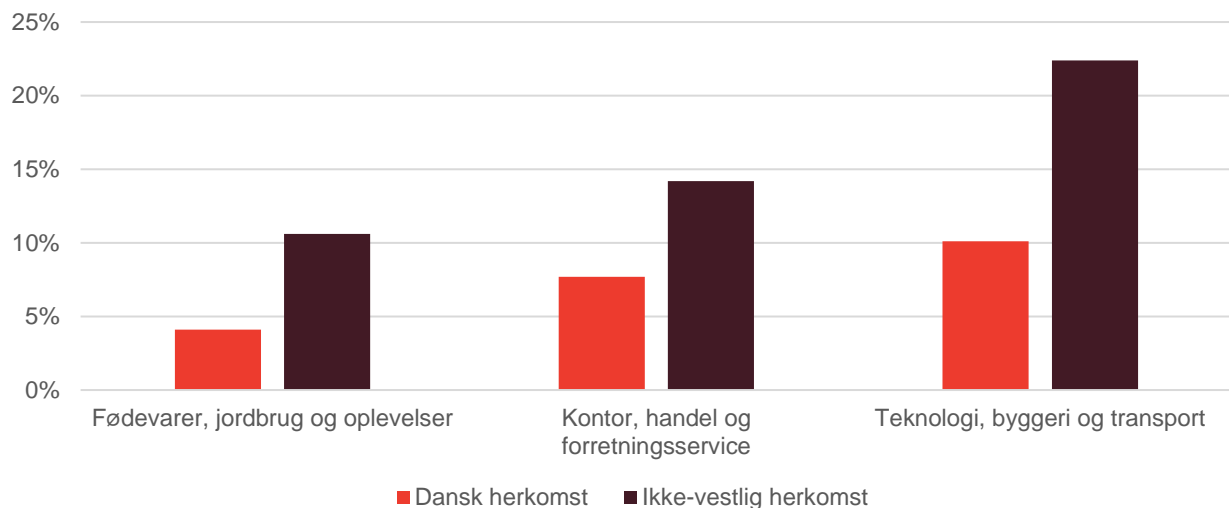
En ting, der særligt adskiller drenge af ikke-vestlig herkomst på hovedforløbene ift. andre, er andelen, der starter deres hovedforløb i skoleoplæring, jf. Figur 12. Andelen var faktisk omkring dobbelt så stor – 17,8 pct. – blandt drenge af ikke-vestlig herkomst sammenlignet med drenge af dansk herkomst – 8,5 pct. Hvis drengene bliver opdelt efter deres hovedområde, var andelen, der startede i skoleoplæring, blandt drenge af dansk herkomst 10 pct. inden for teknologi, byggeri og transport, mens samme andel lå på 22 pct. blandt drenge af ikke-vestlig herkomst.

Figur 12 // Andel, der starter deres hovedforløb i skoleoplæring, 2016-2018

Alle:

Drengene opdelt efter hovedområde:

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

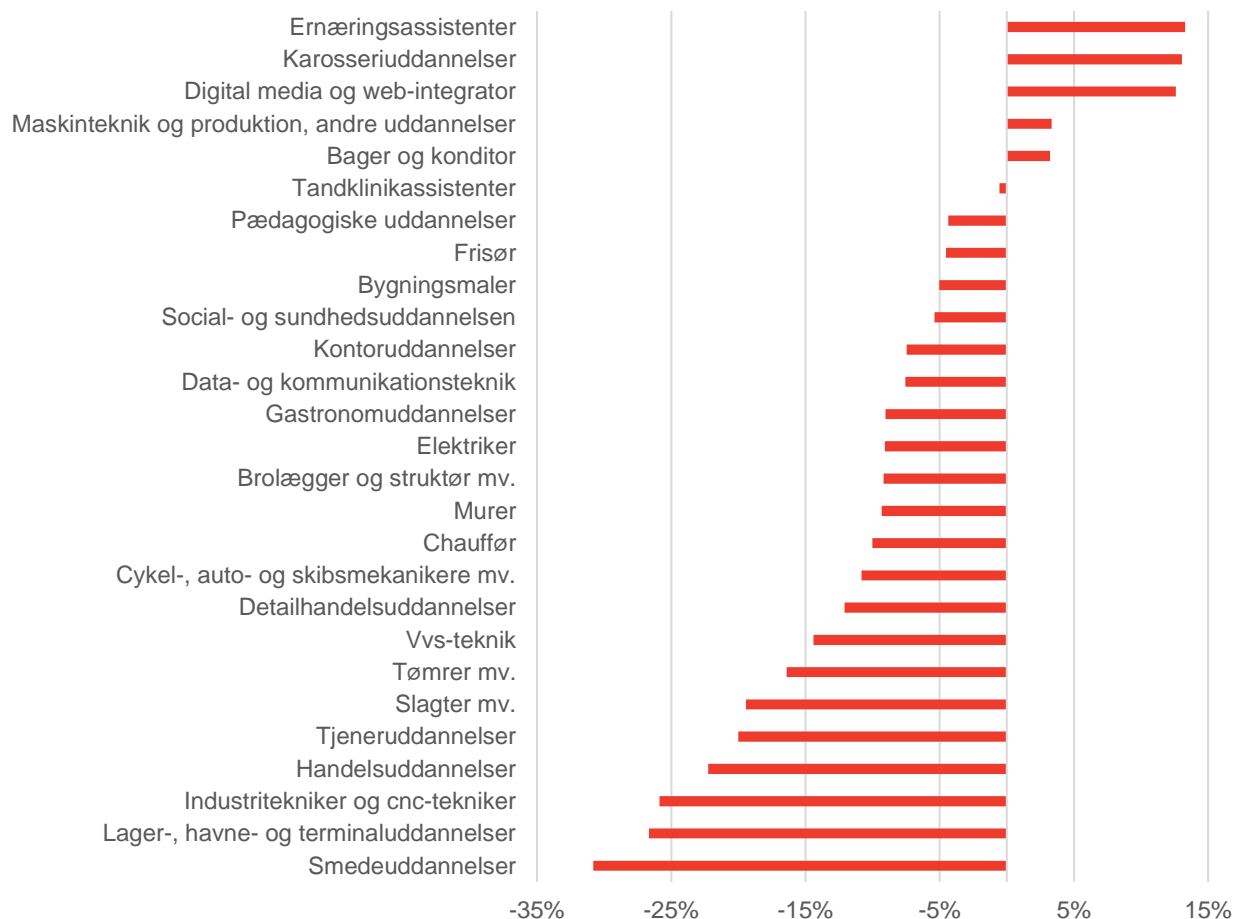
Anm.: Personer, der starter deres hovedforløb i skoleoplæring, er bestemt ud fra UFORM i det komprimeret elevregister. Inkluderer personer under 26 år, der startede deres hovedforløb i 2016-2018. Se bilag for andelen for personer under 26 år, der startede deres hovedforløb i 2019-2021.

Få uddannelser har et større frafald blandt unge af dansk herkomst sammenlignet med unge af ikke-vestlig herkomst

Andelen af unge af ikke-vestlig herkomst, der fuldfører et hovedforløb, er større end den tilsvarende andel af danske unge på ganske få af de større hovedforløb, jf. Figur 13.³ Fx er andelen af danske unge, der fuldfører et hovedforløb inden for ernæringsassistent, på 71 pct., mens den tilsvarende andel blandt unge af ikke-vestlig herkomst ligger på 84 pct.

³ Ligesom da vi så på optaget på de enkelte hovedforløb, ser vi her på alle unge af ikke-vestlig herkomst, uanset om de er født i Danmark eller ej, for at sikre nok observationer, når vi ser på de enkelte hovedforløb.

Figur 13 // Forskel på andelen af unge af henholdsvis dansk og ikke-vestlig herkomst, der fuldfører hovedforløb med start i 2016-2018 (procentpoint)

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Tallene er beregnet som andelen af unge af ikke-vestlig herkomst, der fuldfører givent hovedforløb, fratrukket den tilsvarende andel af unge af dansk herkomst. Hovedforløb, der varer længere end fire år, er ikke medtaget.

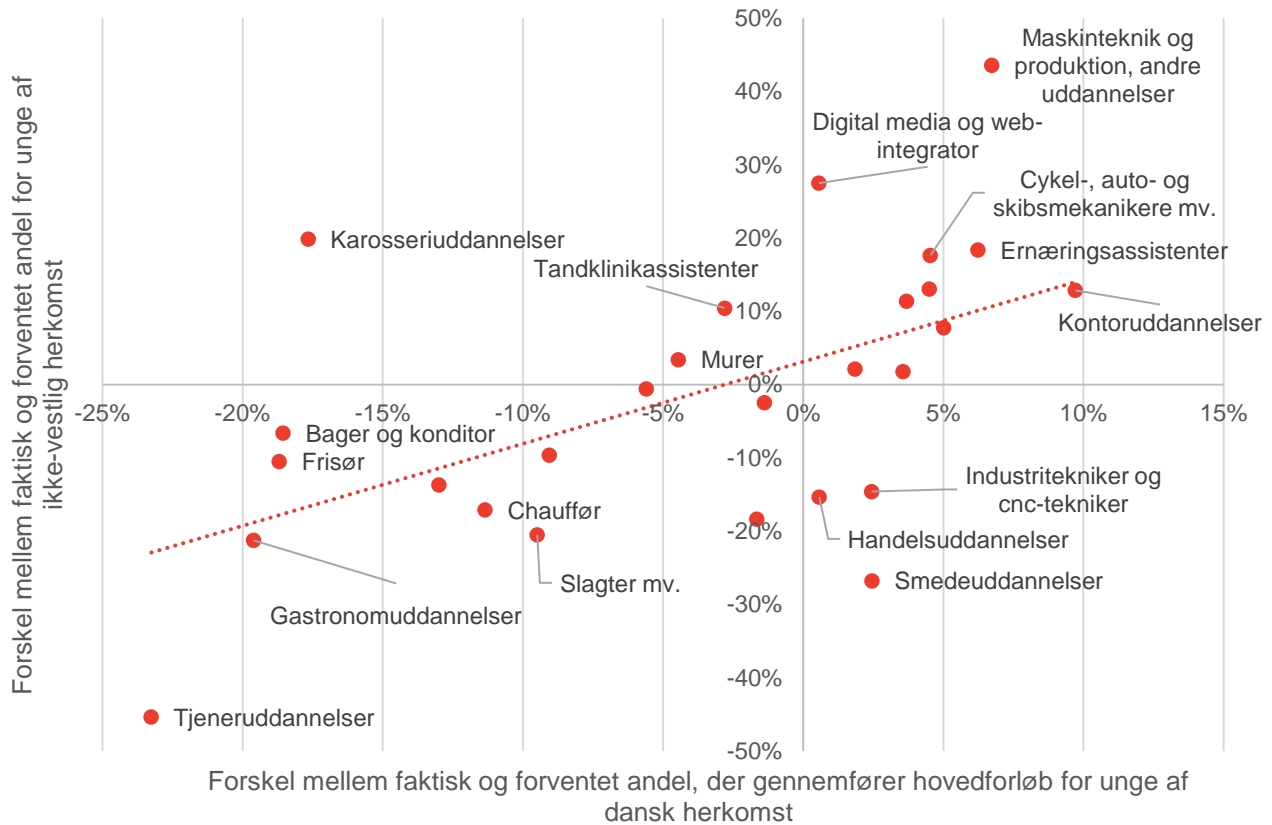
Forskellene i andelen af unge, der fuldfører et givent hovedforløb, kan dog, ligesom for optaget, til dels være drevet af forskelle i, hvilke unge der er på de forskellige hovedforløb. Igen kan vi tage højde for forskelle mht. fx køn, forældres uddannelsesniveau, andelen i skoleoplæring, bopæl mv. og på baggrund af disse beregne den forventede andel af unge, der fuldfører et givent hovedforløb (se "Data og metode" for flere detaljer).

Der er en klar tendens til, at hovedforløb, hvor flere unge af dansk herkomst end forventet fuldfører forløbet, også er karakteriseret ved, at også flere unge af ikke-vestlig herkomst end forventet fuldfører uddannelsen, jf. Figur 14. Fx er der ca. 7 pct. flere unge af dansk herkomst end forventet, der fuldfører en uddannelse inden for maskinteknik og produktion, andre uddannelser, mens der er 44 pct. flere end forventet blandt unge af ikke-vestlig herkomst.

Der er samtidig enkelte uddannelser, fx karosseriuddannelsen og tandklinikassistenter, hvor andelen af unge af ikke-vestlig herkomst, der fuldfører uddannelsen, er større end forventet, mens andelen af unge af dansk herkomst ligger lavere end forventet. Omvendt har bl.a. smedeuddannelser og industritekniker og cnc-

tekniker et markant større frafald end forventet for unge af ikke-vestlig herkomst, mens det samme ikke gør sig gældende for unge af dansk herkomst.

Figur 14 // Forskel i faktisk og forventet andel af unge, der fuldfører påbegyndt hovedforløb, opdelt efter de unges herkomst

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Hovedforløb, der varer længere end fire år, er ikke medtaget. Inkluderer kun unge, der er startet på et hovedforløb i 2016-2018.

06

Data og metode

Data og metode

Analysen er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik. Langt de fleste uddannelsesoplysninger i analysen, som fx hvilke personer der starter på eud, og hvornår en person har afsluttet 9. kl., kommer fra elevregistret. Vi betinger desuden på personernes herkomst og ser kun på personer født i Danmark og med oprindelse fra enten Danmark eller et ikke-vestligt land uden for EU.

I afsnittet om optag på eud er der fokus på de unge, der afslutter 9. kl., og deres efterfølgende første start på en ungdomsuddannelse. Vi betinger på, at de unge skal være startet på en ungdomsuddannelse senest 30.9., to år efter at de afsluttede 9. kl. Det betyder, at det for langt de fleste unge reelt er 2,25 år siden, at de afsluttede 9. kl. Analysen ser desuden kun på den ungdomsuddannelse, som de unge er registreret som at være startet på først, så den siger ikke noget om, hvilken ungdomsuddannelse de har søgt før start.

Når de unge er opdelt efter baggrundskarakteristika som fx bopælsadresse, er det opgjort i det år, hvor de afslutter 9. kl. De unge kan derfor godt være startet på en ungdomsuddannelse i en helt anden kommune eller landsdel.

Regressionsmodellen, der tager højde for forskelle i baggrundskarakteristika for de unge på tværs af kommunerne, er en simpel OLS-model, hvor den afhængige variabel er, om en given ung er startet på eud som den første ungdomsuddannelse eller ej. Modellen estimerer så sammenhængen mellem denne variabel og en række baggrundskarakteristika for de unge som fx køn, etnicitet, karaktersnit og forældres uddannelses- og indkomstniveau. Udvalgte resultater er præsenteret i Tabel 1.

Tabel 1 // Udvalgte estimationsresultater af sammenhængen mellem sandsynlighed for at starte på eud senest to år efter 9. kl. og de unges baggrundskarakteristika

	Herkomst	
	Ikke-vestlig	Dansk
Kvinde	-0,080***	-0,108***
Grundskolekaraktersnit	-0,054***	-0,062***
Mors uddannelsesniveau (ift. ufaglært mor)		
Faglært	0,003	0,034***
Videregående udd.	-0,017	-0,058***
Fars uddannelsesniveau (ift. ufaglært far)		
Faglært	-0,015	0,044***
Videregående udd.	-0,027**	-0,061***
Bor ved enlig forælder	-0,009	-0,007***
Bor ikke hjemme	0,017	-0,054***
Antal observationer	14.725	169.446
Justeret R2	0,169	0,233

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: ***= signifikans på 0,1 pct. niveau, **= signifikans på 1 pct. niveau og *= signifikans på 5 pct. niveau

I afsnittet om status fem år efter start på eud ser vi nærmere på de personer, der starter på et grundforløb i et givent år, ift. om de har fuldført eller stadig er i gang med en eud fem år efter. Personer indgår kun som værende startet på eud i et givent år, hvis de påbegynder et grundforløb, og hvis deres seneste uddannelsesstart forud for dette ikke også var et påbegyndt grundforløb inden for de seneste to år.

Dvs. at hvis en person starter på et givent grundforløb lige efter grundskolen, vil dette naturligvis tælle som, at personen starter på eud. Men hvis personen starter på et nyt grundforløb inden for to år fra den første start, vil dette ikke tælle med som en start på eud. Omvendt vil det, hvis personen efter det første grundforløb påbegynder fx en gymnasial uddannelse for derefter igen at starte på et grundforløb, tælle med som en ny start.

Denne definition af at starte på eud er valgt, så en person, der starter på flere grundforløb i træk, kun tæller med én gang frem for at indgå for hver gang, personen starter på eud.

Desuden ser vi bort fra personer, der på starttidspunktet allerede havde en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Ift. om vedkommende har fuldført eller stadig er i gang med en eud fem år efter, behøver der ikke at være sammenhæng mellem den afsluttede eller igangværende eud og det grundforløb, som personen er startet på. Så der kan sagtens være tale om en person, der fx starter på et grundforløb inden for kontor og handel, men fem år efter har fuldført en uddannelse som tømrer. Denne person vil tælle med som havende fuldført eud inden for fem år efter start.

Når analysen fokuserer på frafald på hovedforløbene, indgår der kun hovedforløb, som er markeret som afsluttede i elevregisteret. Dvs. at hovedforløb, hvor der indgår fx en uddannelsespause med og uden skift til anden uddannelsesinstitution, ikke er med i denne del af analysen. I de resterende dele indgår alle hovedforløb. Der indgår kun hovedforløb, der har været i maksimalt fire år for at kunne få årgangen fra 2018 med.

Desuden inkluderer analysen alle personer af ikke-vestlig herkomst, uanset om de er født i Danmark eller ej, i de dele af analysen, der opdeler personerne på baggrund af de enkelte hovedforløb.

Som i det foregående afsnit er regressionsmodellen, der tager højde for forskelle i baggrundskarakteristika blandt de unge på tværs af de enkelte uddannelser, en simpel OLS-model, hvor den afhængige variabel er, om en given ung har fuldført det givne hovedforløb inden for fire år eller ej. Hvis den unge har været indskrevet på det samme hovedforløb i mere end fire år, er vedkommende fjernet fra denne del af analysen. Modellen estimerer så sammenhængen mellem denne variabel og en række baggrundskarakteristika for de unge, som fx køn, etnicitet, karaktersnit og forældres uddannelses- og indkomstniveau.

Tabel 2 // Udvalgte estimationsresultater af sammenhængen mellem sandsynlighed for at fuldføre påbegyndt hovedforløb og de unges baggrundskarakteristika

Alder ved start	-0,008***
Ikke-vestlig herkomst	-0,032**
Kvinde	-0,057***
Grundskolekaraktersnit	0,031***
Mors uddannelsesniveau (ift. ufaglært mor)	
Faglært	0,025**
Videregående udd.	-0,010
Fars uddannelsesniveau (ift. ufaglært far)	
Faglært	0,026**
Videregående udd.	-0,009
Starter i skoleoplæring	-0,451***
Antal observationer	58.168
Justeret R2	0,105

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: ***= signifikans på 0,1 pct. niveau, **= signifikans på 1 pct. niveau og *= signifikans på 5 pct. niveau

07

Litteraturliste

Litteraturliste

Børne- og Undervisningsministeriet, 2023b. Hovedresultater for 9. og 10. klasse elevers ansøgning til ungdomsuddannelser og 10. klasse i 2023.

DEA, 2020. Tendenser for social mobilitet og uddannelse blandt unge med dansk og ikke-vestlig baggrund.

Kraka, 2023. Efterkommere fra ikke-vestlige lande får nu bedre karakterer end elever med dansk oprindelse.

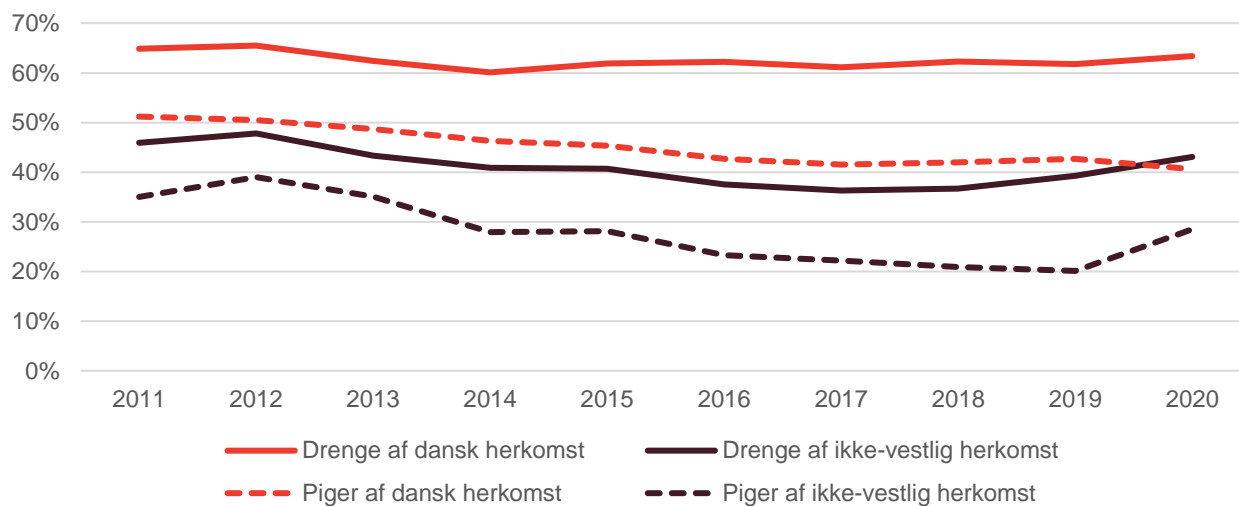
Reformkommissionen, 2023. Nye reformveje 2.

08

Bilag

Bilag

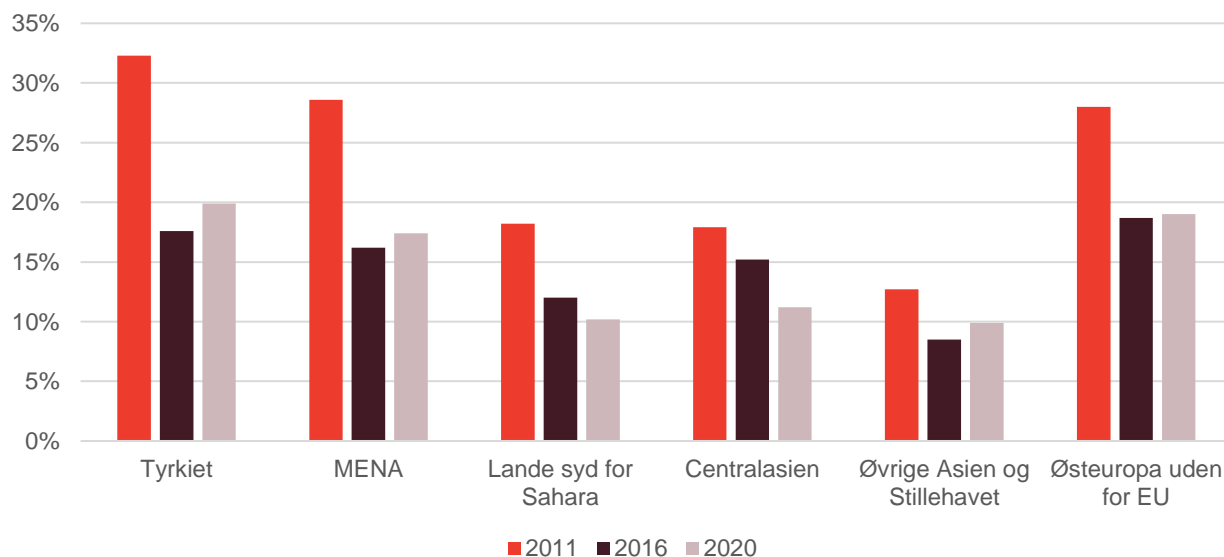
Figur 15 // Andel af unge med et karaktersnit under 5 fra 9. kl. afgangsprøve, der starter på eud senest to år efter 9. kl., opdelt efter herkomst og køn

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der indgår kun unge, der er født i Danmark.

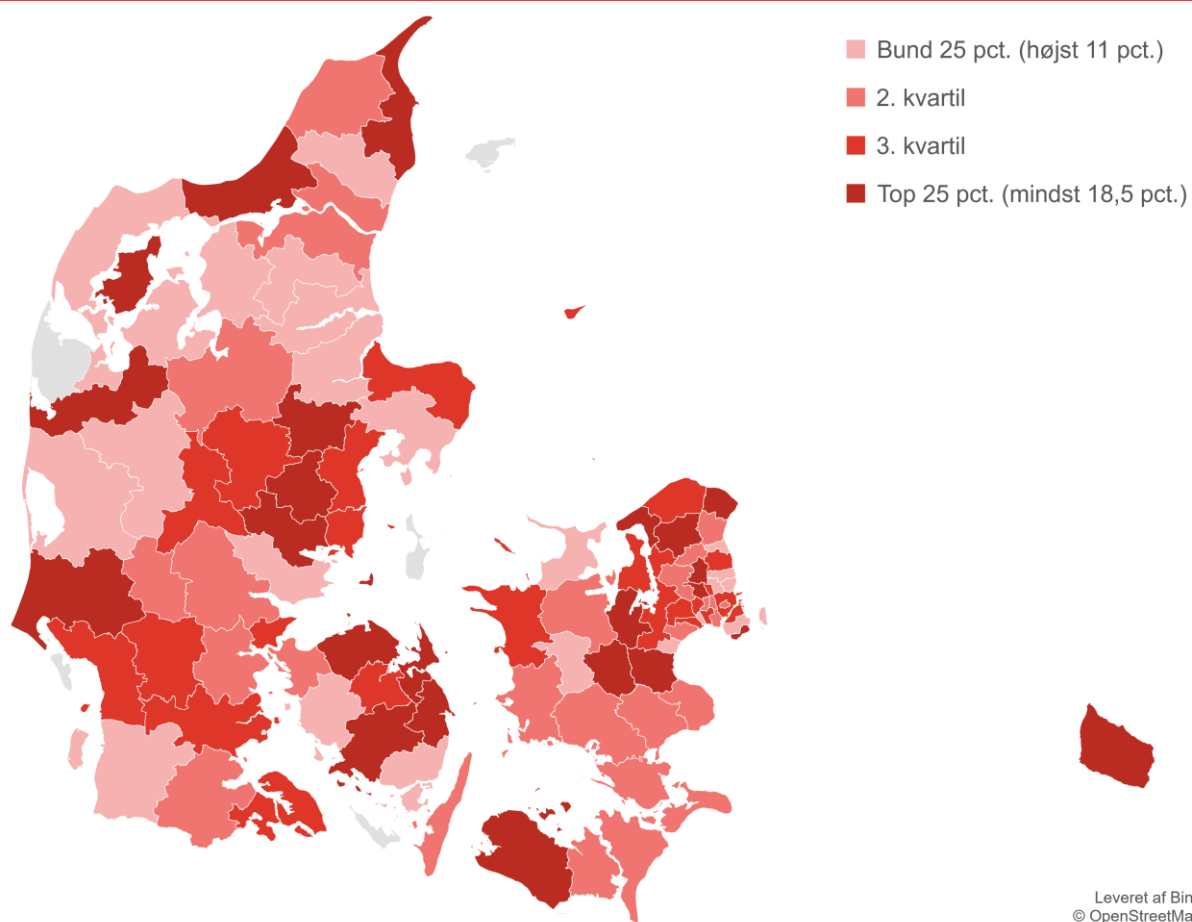
Figur 16 // Andel af unge af ikke-vestlig herkomst, der starter på eud senest to år efter 9. kl., opdelt efter verdensdel

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Der indgår kun unge, der er født i Danmark.

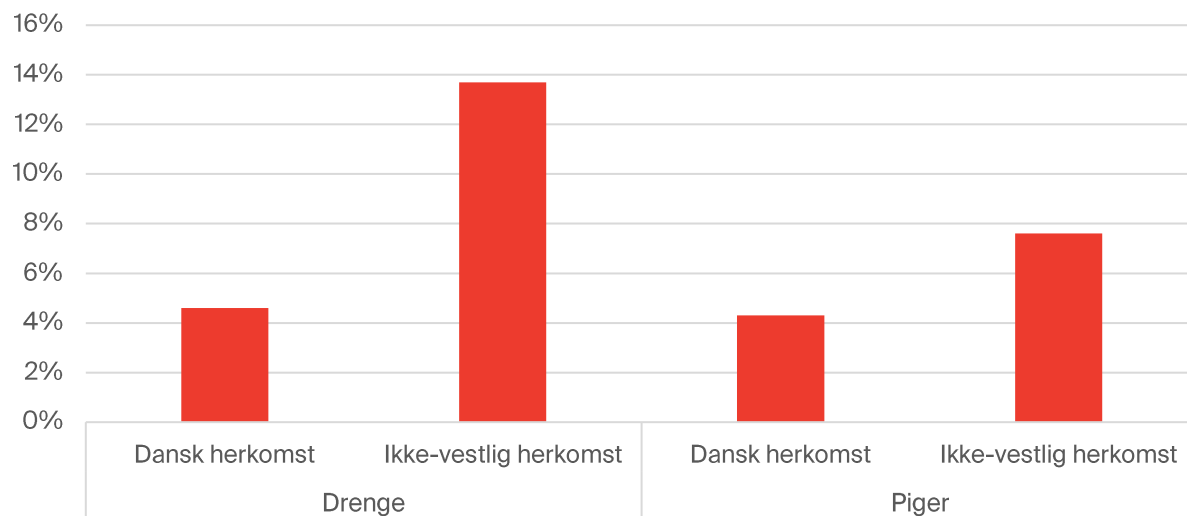
Figur 17 // Andel af unge af ikke-vestlig herkomst, der starter på eud, fordelt efter bopælskommune

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Bopælskommune er opgjort ved afslutningen af 9. kl. Der indgår kun unge, der er født i Danmark.

Figur 18 // Andel, der starter deres hovedforløb i skoleoplysning, 2019-2021

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Personer, der starter deres hovedforløb i skoleoplysning, er bestemt ud fra UFORM i det komprimeret elevregister. Inkluderer personer under 26 år, der startede deres hovedforløb i 2019-2021.

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu